

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 roku, wydanym w sprawie sygn. akt V GC 1335/16, Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim:

- zasądził od (...)Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda B. P. kwotę 2.214,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty;**
- zasądził od (...)Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda B. P. kwotę 1.328,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.200,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. poprzez poczynienie błędnych ustaleń w stanie faktycznym, w zakresie dotyczącym faktu, iż strona pozwana w żaden sposób nie udowodniła, iż stawka dobową 209,10 zł brutto jest stawką rażąco wygórowaną. Sąd dokonał błędnej wykładni zebranych dowodów w sprawie, pomijając iż stawka 130 brutto wynika z realiów rynkowych oraz kategorii pojazdu zastępczego przysługującemu poszkodowanemu;
- naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności:
 - art. 354 § 2 k.c. w związku z art. 16 pkt 2 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003 r. (Dz. U.2016 r. poz. 2060) poprzez błędną interpretację, a w konsekwencji wadliwie zastosowanie, skutkujące założeniem, iż poszkodowany nie jest zobowiązany do współdziałania z ubezpieczycielem celem minimalizacji szkody;
 - art. 361 § 2 k.c. w związku z art. 354 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię przepisu, a w konsekwencji przyjęcie, iż pozwany w rozumieniu adekwatnego związku przyczynowego ponosi odpowiedzialność względem wszystkich kosztów związanych z najmem pojazdu zastępczego. Sąd dokonując tutaj błędnej interpretacji przepisu nie ograniczył odpowiedzialności pozwanego do średniej wartości stawki najmu pojazdu zastępczego, to jest 130 zł brutto;
 - art. 824 § 1 k.c. poprzez błędną interpretację i w konsekwencji wadliwie zastosowanie skutkujące zasądzeniem odszkodowania nieadekwatnego do rozmiarów powstałej szkody.

Powołując się na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zakresie zaskarżenia poprzez oddalenie powództwa, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

W odpowiedź na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się bezzasadna.

Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę nie dopuścił się zarzuczanych mu uchybień, a kwestionowane rozstrzygnięcie należy uznać za merytorycznie trafne. W zakresie niezbędnym do wydania prawidłowego wyroku,

sprawa została należycie wyjaśniona oraz uzasadniona w sposób pozwalający na ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia w aspekcie procesowym i materialnoprawnym.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji przyjmując je za własne.

Skarżący niesłusznie zarzucił, że Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c., gdyż ocena zgromadzonego materiału dowodowego została dokonana w granicach wyznaczonych treścią art. 233 § 1 k.p.c. przy jednoczesnym uwzględnieniu zasady ciężaru dowodu z art. 6 k.c. Zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu statuowaną tym ostatnim przepisem przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej (a więc także zaistnienie szkody oraz jej wysokość) udowadnia poszkodowany.

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się do oceny, czy zastosowana przez powoda dobową stawką najmu pojazdu zastępczego na poziomie kwoty 209,10 zł, odpowiadała celowym i ekonomicznie uzasadnionym kosztom najmu pojazdu zastępczego.

Wskazania wymaga, że zasadą jest, iż odszkodowanie należne poszkodowanemu powinno obejmować wszystkie straty, które poszkodowany poniósł wskutek zaistnienia szkody, stanowiące normalne następstwo działania z którego szkoda wynika (art. 361 § 1 k.c.). Poszkodowanemu należy się zatem zwrot wszelkich celowych i ekonomicznie uzasadnionych wydatków, poniesionych w celu przywrócenia stanu poprzedniego. Do tych celowych i ekonomicznie uzasadnionych wydatków związanych z likwidacją skutków szkody zalicza się konieczność czasowego wynajęcia pojazdu zastępczego przez poszkodowanego. Podkreślić jednak trzeba, że poszkodowany nie ma obowiązku minimalizacji szkody, co postuluje skarżący stawiając zarzut apelacyjny.

W niniejszej sprawie powód uzasadniając roszczenie w zakresie przyjętej stawki najmu pojazdu zastępczego, poparł je wiarygodnymi dowodami w postaci faktury VAT i umowy najmu pojazdu, a także powszechnie dostępnymi cennikami wynajmu pojazdów zastępczych oferowanymi przez inne podmioty występujące na rynku. Pozwany nie zdołał skutecznie podważyć zasadności twierdzeń powoda o wysokości kosztów poniesionych w związku z wynajmem pojazdu zastępczego. Nie wykazał zatem, aby stawka dobową najmu pojazdu zastępczego zastosowana przez powoda była ekonomicznie niezasadna. Pozwany ograniczył się jedynie do zanegowania zasadności zastosowanej przez powoda dobowej stawki najmu.

W judykaturze utrwalony jest pogląd, że poszkodowany nie ma obowiązku poszukiwania firmy, oferującej najem pojazdu zastępczego w najniższych cenach. Sąd I instancji nie miał zatem podstaw do zakwestionowania wiarygodności przedstawionych przez powoda wyliczeń, skoro pozwany nie przedstawił żadnego dowodu przeciwnego, który wskazywałby na niezasadność zastosowanej stawki najmu pojazdu zastępczego i wykroczeniu poza uzasadniony wymiar. Brak jest podstaw zatem, aby skutecznie stawiać zarzut poszkodowanemu braku celowości oraz nieekonomiczności stawki najmu, podczas gdy wynajął on pojazd na warunkach, które jemu najbardziej odpowiadały i z wypożyczalni, z której najwygodniej było mu skorzystać, za cenę rynkową.

W świetle powyższego, stwierdzić należało, że Sąd Rejonowy dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie przekroczył ram swobodnej oceny dowodów, wręcz przeciwnie ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 354 § 2 k.c. w związku z art. 16 pkt 2 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z dnia 22 maja 2003 r.

Wskazać należy, iż powołanie się przez pozwanego na możliwość wynajmu pojazdu zastępczego nie jest równoznaczne z wypełnieniem obowiązków przez dłużnika z art. 354 § 1 k.c., ani nie daje podstaw do oceny zachowania poszkodowanego – wierzyciela, w kontekście naruszenia reguł z art. 354 § 2 k.c. Wobec tego nie można zasadnie twierdzić, że poszkodowany na jakimś polu nie współdziałał z ubezpieczycielem celem minimalizacji szkody.

Pozwany ubezpieczyciel bronił się, wskazując na fakt złożenia oferty poszkodowanemu i związania go tą ofertą. Tymczasem przedstawiona poszkodowanemu przez pozwanego informacja, w której było zawarte jednostronne oświadczenie pozwanego, o możliwości skorzystania z wypożyczalni partnerskiej pozwanego oraz o maksymalnej stawce najmu samochodu, nie stanowi oferty w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. Pozwany przedstawiając swoje oświadczenie w niedostateczny sposób (niepełny) dokonał jej prezentacji. „Oferta” pozwanego w niniejszej sprawie była niezwykle ogólna, zawierała bowiem jedynie możliwość skorzystania z usług wypożyczalni, bez szczegółów dotyczących opłat, refundacji kosztów, oraz informacji o braku czy zastrzeżeniu limitu kilometrów, darmowym czy płatnym podstawieniu pojazdu, ewentualnej kaucji. Dane zawarte w informacji pozwanego nie są więc wystarczające do tego, aby uznać je za ofertę, którą poszkodowany powinien się zainteresować. Również informacja o maksymalnych kosztach najmu samochodu, nie może być uznana za taką ofertę.

W ocenie Sądu Okręgowego wskazane działania strony pozwanej nie stanowią działania w celu minimalizacji szkody. Skorzystanie zaś przez poszkodowanego z takiej „oferty” przekształciłoby się w bezpodstawny obowiązek znoszenia jednostronnego ukształtowania zobowiązania – o charakterze deliktowym – przez dłużnika. W tych okolicznościach zasadnie Sąd Rejonowy uznał, że ubezpieczyciel składając powyższą „ofertę” nie miał na celu usprawnienia procesu likwidacji szkody, a jedynie dążył do zawężenia prawa wyboru poszkodowanego do propozycji pozwanego, przy jednoczesnym niewielkim stopniu konkretyzacji tej propozycji. Tym samym „oferta” złożona w takich okolicznościach nie stworzyła obowiązku jej przyjęcia, skutkiem czego nie mogła stanowić ograniczenia prawa wyboru poszkodowanego, ani wykluczać zawarcia umowy z innym podmiotem. W konsekwencji, wybór innej oferty nie stanowił naruszenia obowiązku współdziałania poszkodowanego z ubezpieczycielem.

Dla rozważań w zakresie zarzutu naruszenia art. 361 k.c. i art. 354 § 2 k.c. warto poczynić uwagę wstępną dotyczącą definicji adekwatnego związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1k.c. Zgodnie z tym przepisem sprawca ponosi odpowiedzialność wyłącznie za normalne - typowe następstwa zdarzenia wywołującego szkodę. Związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązanie zjawiska nazwanego „przyczyną” ze zjawiskiem określonym jako „skutek”. Adekwatny związek przyczynowy stanowi konieczną przesłankę istnienia roszczenia odszkodowawczego, ale także wpływa na jego wysokość. Takie zdefiniowanie adekwatnego związku przyczynowego uprawnia do twierdzenia, że naprawienie szkody powinno obejmować wszystkie straty, które poszkodowany poniósł wskutek zaistnienia szkody, a także udowodnione korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono mu szkody.

Należy zauważyć, że w sytuacji, w której doszło już do poniesienia przez poszkodowanego wydatków na uzyskanie pojazdu zastępczego w okresie postępowania likwidacyjnego, są to wydatki poniesione w następstwie zdarzenia powodującego szkodę, które nie powstałyby bez tego zdarzenia, prowadzące do powypadkowego zmniejszenia wartości majątku poszkodowanego, czyli straty (art. 361 § 2 k.c.). Szkodę stanowią również konieczne wydatki związane ze zdarzeniem szkodzącym. Przy takim ujęciu stratą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. są objęte także te wydatki, które służą ograniczeniu (wyłączeniu) negatywnych następstw majątkowych doznanych przez poszkodowanego w wyniku uszkodzenia pojazdu. Negatywnym następstwem majątkowym jest tu utrata możliwości korzystania z rzeczy, a więc utrata uprawnienia stanowiącego atrybut prawa własności. W takiej sytuacji poszkodowanemu przysługuje roszczenie o zwrot wydatków na najem pojazdu zastępczego (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 roku, III CZP 5/11).

W niniejszej sprawie poszkodowany zawarł umowę najmu samochodu zastępczego na czas likwidacji szkody wobec niemożności korzystania z własnego uszkodzonego w wyniku kolizji pojazdu, ze względu na zakres powstałej szkody. Przy czym nie ma znaczenia okoliczność, że stosowane ceny są wyższe od cen przeciętnych dla określonej kategorii usług na rynku. Zasadą jest, że odszkodowanie przyznaje się według stawek, którymi posługuje się wybrany przez poszkodowanego podmiot zajmujący się wynajmem samochodów zastępczych z terenu właściwego dla powoda, pod warunkiem, że stawki te nie są wygórowane i mieszczą się w granicach cen rynkowych. Przyjęcie cen przeciętnych (niezależnie od samej metody ich wyliczania, która może być zróżnicowana) dla określenia wysokości przysługującego poszkodowanemu odszkodowania, nie kompensowałoby w konsekwencji poniesionej przez poszkodowanego szkody,

gdyby ceny przyjęte w firmie wynajmującej samochody były wyższe niż ustalone w określony sposób ceny przeciętne. Jeżeli zatem koszty najmu samochodu zastępczego odpowiadają cenom stosowanym na lokalnym rynku i jednocześnie można te koszty zaliczyć do kategorii ekonomicznie uzasadnionych, to ubezpieczyciel nie ma uzasadnionych podstaw do odmowy wypłaty odszkodowania.

W świetle powyższego zarzut naruszenia art. 361 k.c. i art. 354 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię przy ustalaniu wysokości odszkodowania za najem pojazdu zastępczego okazał się bezzasadny. Sąd Rejonowy prawidłowo bowiem zastosował wskazane przepisy prawa materialnego ustalając wymiar obowiązku odszkodowawczego ubezpieczyciela, uwzględniając że w jego zakresie mieszczą się jedynie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty najmu pojazdu zastępczego, które pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą.

W świetle powyższych rozważań chybiony okazał się zarzut naruszenia art. 824¹ § 1 k.c. (błędnie powołany został przez skarżącego art. 824 § 1 k.c. – co wynika z treści zarzutu) poprzez zasądzenie odszkodowania przekraczającego wysokość poniesionej szkody. Zasądzona przez Sąd I instancji kwota odszkodowania odpowiada bowiem rozmiarowi powstałej u poszkodowanego szkody.

W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności zarzutów sformułowanych przez apelującego Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Od pozwanego na rzecz powoda zasądzeniu podlegała kwota 450,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - wynagrodzenia pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym ustalonego na podstawie § 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1. pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 roku, poz. 265).

Tomasz Bajera Jolanta Jachowicz Jacek Leśniak